

AHMET HİKMET GÖNEN

1912'de Afyon'da doğdu. 1937'de Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi, Isparta ve Mardin'de hakimlik yaptı. 1946'da avukatlığa başladı. **1948'de Afyon'da Bediüzzaman'ın avukatlığını yaptı.** Çeşitli dâvâlarıyla meşgul oldu.

Yıl, 1948. Afyon'da bir mahalle vardı, adı: "Nurcu Mahallesi." İşte böyle bir beldede Bediüzzaman Said Nursî ve talebeleri "Nurculuk" suçundan tevkif edilip Ağır Ceza Mahkemesine verilmişti. Çeşitli avukatlar, bu arada Afyon avukatlarından Ahmet Hikmet Gönen, Bediüzzaman'ın ve Nur talebelerinin avukatlığını üstlendi.

A.H. Gönen Bediüzzaman'la alâkalı tesbit ve hatıralarını şöyle anlatmaktadır:

"Ben Allah rızası için çalışıyorum"

"Bediüzzaman Emirdağ'dan Afyon'a getirildi. Kendisini daha evvelinden ziyaret edip görmek istediğim halde, maalesef imkân bulamamıştım. Afyon'a geldiğinin haberini amcazâdem Mehmet Erkoşar'dan öğrenince Adliyeye gittim. Saat on ikide umumî kapıdan içeri girerken, Bediüzzaman sorgu hakimliğinden çıkıyordu. Beni gördü, bana doğru yöneldi. Ben de ona doğru gidiyordum:

"Hoş geldiniz" dedim.

"**Sen kimsin?**" dedi

"*Ben avukat Ahmet Hikmet Gönen.*"

"**Oooo, çok güzel, isabet oldu. Benim vekâletimi sen deruhte et**" dedi.

"*Hay hay efendim.*"

"**Tamam,**" dedi. "**Benim hakkımda açtıkları dâvâ yersizdir. Bu dâvâyı açtıkları için haksızlık yaptılar. Ama biz muvaffak olacağız. Teşekkür ederim. Otele gel, görüşürüz.**"

"*Hay hay efendim.*" deyip kısaca ayak üstü görüştük. Otele gittim. Ankara Palas Oteliydi. Orada,

"**Ben Allah rızası için çalışıyorum. Benim zikrim, fikrim Allah'tır. Benim talebelerim de Allah yolunda, din, iman yolundadır. Başka bir maksadımız yoktur. Binaenaleyh, bu dâvâ yersizdir. Siz benim vekâletimi yapın.**" dedi.

"*Pekâlâ efendim*" dedim.

"Tam 24 kişinin vekâletini aldık. Sonra dâvâ açıldı. Tevfik ettiler. 24 kişiyi içeri aldılar. Kendisi de mevkuf idi.

"Ne kadar talebeniz var?"

"Bilâhare muhakeme sırasında bazı olaylar cereyan etti. Mübarek Ramazan ayındaydık. Millet dinlemeye gelmişti. Bediüzzaman'a soruyorlardı:

"*Ne kadar talebeniz var?*"

"Bilmiyor musunuz?"

"*Bir de siz söyleyiniz?*"

"Çok, binlerce." dedi.

"Mahkeme seyri sırasında boğazına bir şey takılmış olacak ki, hemen soluna, pencereye doğru "Tuh' diye tükürdü. Müdde-i umumî (savcı),

"*Hakaret ediyorsun*" dedi.

"Niye hakaret edeyim? Ben size cevap verirken boğazıma bir şey takıldı" dedi.

"Bediüzzaman'ı tekrar tekrar mahkemeye verilmesinin sebebi, '**Cumhuriyete aykırı hareket ediyor**' demeleridir. Bu bahane ile mahkemelerde süründürdüler. Halbuki Bediüzzaman ömrü boyunca cumhuriyet düşüncesine ters düşmemiştir.

Nur Talebelerinin Müdafaaları

"Maznunları her birisi şifahî olarak birer müdafaada bulundular. Ayrıca istida da yazmışlar Onların müdafaalarını bir dinlemenizi isterdim. İnanır mısınız, en hafif müdafa yapacak beklediklerimizin müdafaası şâhane oluyordu. Tam sekiz buçuk saat müdafa oldu. Hele **Ahmet Feyzi Kul'un müdafaası bir başka idi**. Onun için Bediüzzaman '**Nur'un avukatı Ahmed Feyzi Kul**' derdi. Demek ki, Nur'un avukatı Ahmet Feyzi imiş. Biz usul bakımından ise vekil idik. Ama asıl vekil, ilmî ve meslekî bakımdan vekili olan talebeleriydi.

"Nur'un Asıl Avukatı"

"1952'de amcazadem Mehmed Erkoşar'ın bir yakını vefat etmişti. Üzgün bir halde yanıma geldi. Dedim:

"Gel seni Hoca Efendiye götürüyüm." O zaman İstanbul Fatih'deydi. Reşadiye Otelinde kalıyordu. Ahmet Feyzi ile karşılaştık. Beraberce ziyarete gittik. İçeriye girince,

"Ooo, ben bir tane Ahmet beklerken Allah iki tane verdi" dedi. O zaman bana Ahmet Feyzi'yi göstererek,

"Nur'un asıl avukatı budur" dedi. Ahmet Feyzi'nin müdafaası bir başka oluyordu. Uzun uzun müdafa ediyordu.

"Mahkemede savcı baş ağrısı geçirmiş, bir-iki defa aspirin almıştı. Mahkeme başkanı çok halim-selim adamdı. Sağ elini çenesinin altına koyarak konuşulanları dinliyordu. Sağ eli yorulunca sol elini çenesinin altına koyarak bütün müdafaaları dinledi. Sabah onda başladık, öğle bıraktık. Öğleden sonra 1:30'dan akşama kadar müdafa devam etti. Benim müdafaam bir saat on dakika kadar sürdü.

"Nur talebeleri doğrudan doğruya bir cemiyet değil, sadece bir cemaat idi. Bu cemaat arasında o kadar muhabbet vardı ki, bir kardeş gibi geçiniyorlardı. Demek oluyor ki, Nur talebeleri İslâmın kardeşlik esasını da hakkıyla paylaşıyorlardı.

Ahmet Feyzi'nin Müdafaası

"Ahmet Feyzi müdafaasına devam ediyordu. Bir ara, müdafaası bitti zannettik. Sonra birkaç saat daha müdafaada bulundu. Hep müdafaasını yapıyordu. Elindeki kâğıtlar bitince, biz müdafaası bitti zannediyorduk. Bir de baktık ki, öteki cebinden başka bir kâğıt çıkarttı. Hem de defter kâğıdına yazmıştı.

"Ahmet Feyzi o gün öyle bir ders verdi ki, çok ibret almıştık. Ertesi gün ise, çıktığımız zaman hava kararmıştı.

"Avukat arkadaşlar

"Dün ne oldu, izah et?" dediler.

"Ben fazla izah etmeyeceğim. Kısa söylüyorum. Biz dün iman deryasına girdik ve çıktık, anladınız mı?" dedim.

"Bizim çok hatıralarımız var. Fakat meslekî ve adlî hayatımda unutmadığım tek hatıram budur.

"Sonra arkadaşlar dâvâyı kaç liraya aldığımı sordular. '*Çok paraya*' dedim. Halbuki para falan yoktu, Allah rızası için almıştık.

Tehditler

"O zamanlar bize çok gözdağı verdiler. Dâvâyı bırakmamı söylediler. Ayrıca hususî

---

olarak tehdit ettiler. Birkaç kişiyle beraber gelip, tehdit ettiler. Hattâ onlardan birisi bizim büroya hiç gelmezdi. Bir kış günü, bir de baktık ki, bu adam odamıza geldi. *'Bu adam hiç gelmezdi odamıza'* dedim. Ben hemen *'Hoş geldin'* deyip yer gösterdim.

"Bediüzzaman ve arkadaşlarının müdafaasına, galiba bir hafta kaldı" diye sordu.

"Evet" dedim.

"Benim eğer yetkim olsa, onu müdafaa eden avukatları keserdim" dedi.

"Biz iki kişiydik. Diğer arkadaş da Halil Hilmi Bozcalı idi. Bu arkadaş Afyon'un en ünlü avukatlarındandı. O 'Keserim' diyen adam, sözünü tekrarladı:

"Evvelâ müdafaa yapan avukatları asmalı."

"Biz bir-iki cevap verdikten sonra,

"Bu kadar niye duruyorsunuz bu mesele üzerinde?" dedik.

"Efendim, sen de mi mürtecisin?" dedi.

"Ne mürtecisi? Ne irticası?"

"Görmedin mi Bayramda? Hem bu sene Arapça serbest bırakıldı diye, iyice azıttılar. Nasıl da içten içe tekbir alıyorlardı. Ramazan Bayramında görmedin mi içten tekbir almalarını? Yoksa sen yok muydun?"

"Evet, ben de vardım."

"Bu, irtica yoludur." dedi.

"Sabrım taşmıştı:

"Yooooo, din yolunda, dinin senede iki defa gelen Bayramında müsaade edilmiş tekbirleri, özellikle içten tekbir almayı, siz irtica mı sayıyorsunuz? Eğer irticaysa, ben mürtecilerin de mürtecisiyim. Şimdi sen beni tehdit ediyorsun. Ben vazife almışım. Biz canilerin vekâletini de alıyoruz, hepimiz aynı durumdayız. Bu dâvânın mânevî tarafı da var. Şimdi ben doğrudan doğruya vazifemi ifa ediyorum. Ya emr-i Hak vâki olur, müdafaaya giremem. Yahut da bu dâvâyı mümkün olduğu kadarıyla müdafaa edeceğim. Ondan sonra isterseniz beni asın. Hem ipimi kendim boğazıma koyarım. Var mı

---

başka diyeceğiniz.'

deyip, kapıyı çarpıp, dışarı çıktım. Hamdolsun, hiç kimse bir şey diyemedi.

"Mahkemeden sonra onlara şunu dedim:

"Nasıl, nasıl? İşte böyle olur mahkeme? Dinî cemiyet kurmak, cumhuriyet rejimine muhalefet, derken netice ne oldu? Bunların ne gizli teşkilâtları var, ne de toplantı ve kararları. Bunlar Allah'ın yolunda yürüyenleri irşad etmek arzusuna mâtuf hareketlerde bulunmuşlardı."

"Ben bu kitapları okuyarak din, iman yolunu öğrendim"

"Hoca Efendinin kitaplarını okuyorsun, onu müdafaa ediyorsun' diye birisini içeri atmışlar. O zât da müdafaada,

"Şimdi benim suçum bu kitapları okumaktan ibaret. Ben gencim, bekârim. Yalnız başıma oturuyorum. Afyon'da içkiye düşkün olabilirdim veya başka bir felâkete gidebilirdim. Ama bu zâtın kitaplarını okuduktan sonra, artık o yollara gitmenin imkânı kalmadı. Ben bu kitaplarda din, iman yolunu öğrendim. Bu kitaplara devam ederek bu kötü yollardan ayrıldım. Ben bu zata nasıl bağlanmayayım? Hayatımı borçluyum"

diyerek müdafaada bulundu. Buna mukabil mahkeme ona ne verdi? Ne diyebildi? Bir şey diyemedi.

"Eserlerde Suç Unsuru Bulunamıyordu."

"Ben o zamanlarda dâvâ ile ilgili evrakları Bekir Berk Beye vermiştim. Kırk beş sahifelik bir rapor vardı. Diyanet İşlerinin raporu vardı. Külliyyatın hemen her eseri için bilirkişilerin tetkik neticesinde kanaatlarını ihtiva eden bir kaç satırlık notları vardı. Ama dikkatinizi çekerim, hiçbirisinde suç vasfını haiz eden en küçük bir ize rastlanmamıştı. 'Bu eserin % 95'i dinî, ilmî, ahlâkî, içtimaî ve insanî mevzulardır % 5'i u ise şahsî fikirlerden ibarettir' deniyordu.

"Zaman zaman hapis haneye gider, Üstadı ziyarette bulunurdum. Bir sefer ki, ziyaretimde harareti 40 dereceye kadar çıkmıştı. Böylesi bir halde bile, yine telif, tashih işiyle meşguldü. Talebeleri yanında idi. Zaten kendileri de çok hastalık çekmişti.

"Müdafaayı hazırlarken Ali Fuat Başgil'in eserlerinden istifade ediyordum"

"Temyiz Mahkemesindeki müdafaayı Ali Fuat Başgil'in eserlerinden de istifade ederek hazırladım. Karar, altı noktadan bozuldu. Müdafa esnasında hazırladığım eserlere bu meseleleri havale ediyordum. Reis havale ihtiyacı bırakmamak için, eserleri getirtti. Gelen evrakları inceledi. Sonra müdafaaya devam ettik.

"Halkın Arasında Sıkılıyorum"

"Bediüzzaman Hazretlerine bir defasında hediye götürdüğümde bana şunları demişti:

"Halkın bana gösterdiği alâkadan sıkılıyorum. Ben de bu milletin bir vatandaşıyım. Hem ben sıkılıyorum. Hem de idarenin gözünde başka manalar aranıyor. Ben de üzülüyorum."

"Savcı Namaza Mani Olmak İstemişti"

"Namaz vakti geldiğinde müsaade isteyen Bediüzzaman'a savcı hemen,

"Olmaz efendim, usule aykırı" diyerek homurdandı. Ben yerimde duramadım:

"Ne usulü?" dedim, 'Sizden usül hakkında bir şey istenmiyor. Sizden Allah'ın yolundan ayrılmama gayretinde olan bir şahıs, bu yoldan ayrılacağından endişe edip, beş dakika müsaade istedi."

"Hakim izin verdi. Bediüzzaman Hazretleri dışarı çıkıp namazını kıldı. Mahkemede ceza hakimi bana şöyle demişti.

"Ben, bundan yirmi beş sene evvel İstanbul'da talebe iken Bediüzzaman'ı duymuştum. 'Doğudan bir âlim geldi' dediler. Her sorulan soruya cevap veriyormuş. Bir gün bir kalabalık gördüm. 'Ne oluyor?' diye sorduğumda, 'Bediüzzaman gidiyor' dediler. Ben de yaklaştım. Tam bir şarklı kıyafetinde idi. Belinde hançeri vardı. Genç idi. İlmine o kadar güveniyordu ki, kapısının üstüne 'Her soruya cevap verilir' levhası astırmıştı."

"Afyon Ağır Ceza Reisi Tevfik Önem izne ayrılmıştı. Kendisi muhterem bir adamdı. Onun yerine bir hakim vekâlet ediyordu. Mahkemede kalan kitapların alınması için müdafaada bulunmuştum. Hakim Ali Bayram kızdı. Bütün Nur talebelerinin tevkifi için emir verdi. Çok heyecanlanmışım. Yerimden fırlayıp, "Durun, Allah aşkına, durun, durun. Bu karda, kışta, Bayramdan etmeyin bu kadar insanı. Bir de bunların muhafazası için o kadar asker gerekecek, yazıktır. Mahkemenin iptalini rica ediyorum" dedim.

"Bu çok heyecanlı konuşmanın ardından arkadaşlar gidip yüzümü yıkamamı söylediler. Aynada rengimin bembeyaz olduğunu gördüm.

"Netice olarak şunu ifade edeyim ki:

"Bediüzzaman denilince aklıma, Bediüzzaman için açılan mahkemelerin yersizliği gelir. Ne kadar çektirmişlerdi? Allah yolunda ilim yapmış bir şahıs bu yolun mensuplarını yetiştirmek için gayret sarfetmiştir. Gençliğin perişanlığını görmüş ve gençliğe hitap etmiş; insanlığa hitap etmiş; vatan için, din için çalışıp ömrünü bu ulvî gayelerle geçirmiştir."

"Bediüzzaman tamamen mânevî yolda çalışmış bir şahsiyettir. 'Sen bu yolda çalışıyorsun' diye rahatsız etmişlerdi. Halbuki Anayasamızda 'Kimse dinî duygularından dolayı kınanamaz' denmektedir.

"Bediüzzamana bunca yapılan tahdit, tehdit eziyetlerden sonra, ona açılan dâvâların yersiz olduğunu anladım.

"Büyük adamdı. Din için çekti. Allah için çekti. Allah gani gani rahmet eylesin. "Bir kabristanın yanından geçerken, Fatıha okursam, muhakkak Bediüzzaman için de okurum."

Bir Not

"On Dördüncü Şua"da geçen "**Başbakanlığa, Adliye Başkanlığına, Dahiliye Bakanlığına**" diye başlayan dilekçeyi ve sonundaki "**Bir tek gayem vardır**" şeklindeki parçayı 1948 senesinde Bediüzzaman'ın avukatı Ahmet Hikmet Gönen kaleme almıştır. Bediüzzaman bu parçayı beğenip takdir etmiş, altına kendi imzasının atılmasını memnuniyetle kabul etmiştir.

(bk. Necmeddin ŞAHİNER, Son Şahitler-II)